

COMMENTARI ET DISPUTATIONES

P. FRANCISCI SUAREZ

E SOCIETATE JESU

IN TERTIAM PARTEM D. THOMÆ

A QUÆSTIONE SEXAGESIMA, USQUE AD OCTOGESIMAM TERTIAM.

CONTINUATIO.

QUÆSTIO LXXV.

DE CONVERSIONE PANIS ET VINI IN CORPUS ET
SANGUINEM CHRISTI,

IN OCTO ARTICULOS DIVISA.

*Deinde considerandum est de conversione
panis et vini in corpus et sanguinem Christi.*

Et circa hoc quæruntur octo.

1. *Utrum in hoc sacramento sit corpus Christi secundum veritatem, an solum secundum figuram, vel sicut in signo.*
2. *Utrum in hoc sacramento remaneat substantia panis et vini post consecrationem.*
3. *Utrum substantia panis, vel vini, post consecrationem hujus sacramenti annihiletur, aut in pristinam materiam resolvatur.*
4. *Utrum panis possit converti in corpus Christi.*
5. *Utrum in hoc sacramento post conversionem remaneant accidentia panis et vini.*
6. *Utrum facta consecratione, remaneat in hoc sacramento forma substantialis panis.*
7. *Utrum ista conversio fiat in instanti.*
8. *Utrum hæc sit falsa : Ex pane fit corpus Christi.*

ARTICULUS I.

Utrum in hoc sacramento sit corpus Christi secundum veritatem (supra, quæst. 65, art. 3, corp., princ., et infra, quæst. 76, per totam, et 4, dist. 10, art. 1, et dist. 41 princ., et 4 contra, cap. 71, et 1 Cor. 11).

1. *Ad primum sic proceditur. Videtur, quod in hoc sacramento non sit corpus Christi se-*

cundum veritatem, sed solum secundum figuram, vel sicut in signo. Dicitur enim Joan. 6, quod cum Dominus dixisset : Nisi manducaveritis carnem filii hominis et biberitis ejus sanguinem, etc., multi ex discipulis ejus audientes, dixerunt : Durus est hic sermo, quibus ipse dixit : Spiritus est qui vivificat, caro non prodest quicquam; quasi diceret, secundum expositionem August. super Psalm. 98 (non procul a medio expositionis, tom. 8; refertur hoc de Cons. d. 2, cap. 45) : Spiritualiter intelligite quod locutus sum; non hoc corpus quod videtis, manducaturi estis, et bibituri illum sanguinem, quem fusuri sunt, qui me crucifigent; sacramentum aliquod vobis commendavi, spiritualiter intellectum vivificabit vos, caro autem non prodest quicquam.

2. Præterea, Dominus dicit in Matthæi ultimo : Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem sæculi. Quod exponens August. dicit (tract. 30 in Joan.) : Donec sæculum finiatur, sursum est Dominus; sed tamen et hic nobiscum est veritas Domini; corpus enim, in quo resurrexit, in uno loco oportet esse, veritas autem ejus ubique diffusa est. Non ergo secundum veritatem est corpus Christi in hoc sacramento, sed solum sicut in signo.

3. Præterea, nullum corpus potest esse simul in pluribus locis, cum nec Angelo hoc conveniat; eadem enim ratione posset esse ubique. Sed corpus Christi est verum corpus, et est in cœlo. Ergo videtur, quod non sit secundum veritatem in sacramento altaris, sed solum sicut in signo.

4. Præterea, sacramenta Ecclesiæ ad utri-

litatem fidelium ordinantur. Sed secundum Gregor. in quadam homil. (28 in Evang., a princ.), regulus reprehendit, quod quærebat corporalem Christi præsentiam. Apostoli etiam impediabant recipere Spiritum Sanctum propter hoc, quod affecti erant ad ejus præsentiam corporalem, ut August. dicit super illud Joan. 14: Si non abiero, Paracletus non veniet ad vos (tract. 94 in Joan., a med.). Non ergo Christus secundum præsentiam corporalem est in sacramento altaris.

Sed contra est, quod Hilar. dicit in 8 de Trinit.: De veritate carnis et sanguinis Christi non est relictus ambigendi locus; nunc enim et ipsius Domini professione et fide nostra caro ejus vere est cœus, et sanguis ejus vere est potus. Et Ambros. dicit (lib. 6 de Sacramentis tom. 4): Sicut verus Dei Filius est Dominus Jesus Christus, ita vera Christi caro est, quam accipimus, et verus sanguis ejus est potus.

Respondeo dicendum, quod verum corpus Christi et sanguinem esse in hoc sacramento, neque sensu neque intellectu deprehendi potest, sed sola fide, quæ auctoritati divinæ innititur. Unde super illud Luc. 22: Hoc est corpus meum, quod pro vobis tradetur, dicit Cyrill.: Non dubites, an hoc verum sit, sed potius suscipe verba Salvatoris in fide; cum enim sit veritas, non mentitur. Hoc autem conveniens est. Primo quidem perfectione novæ legis. Sacrificia enim veteris legis illud verum sacrificium passionis Christi continebant solum in figura, secundum illud Hebr. 10: Umbras habens lex futurorum bonorum, non ipsam rerum imaginem. Et ideo oportuit, ut aliquid plus haberet sacrificium novæ legis a Christo institutum, ut scilicet contineret ipsum Christum passum, non solum in significatione, vel figura, sed etiam in rei veritate. Et id hoc sacramentum, quod ipsum Christum realiter continet, ut Dionys. dicit 3 c. Eccles. Hierar., est perfectivum omnium aliorum sacramentorum, in quibus virtus Christi participatur. Secundo hoc competit charitati Christi, ex qua pro salute nostra corpus verum nostræ naturæ assumpsit. Et quia maxime proprium amicitiae est convivere amicis, ut Philos. dicit lib. 9 Ethicor. (cap. 4, et lib. 8, cap. 5, tom. 5), sui præsentiam corporalem nobis repromittit in præmium dicens Matth. 24: Ubi fuerit corpus, illuc congregabuntur et aquilæ. Interim tamen nec sua præsentia corporali nos in hac peregrinatione destituit, sed per veritatem corporis et sanguinis sui, nos sibi conjungit in hoc sacramento, unde ipse dicit Joan. 6: Qui man-

ducat meam carnem et babit meum sanguinem, in me manet et ego in eo. Unde hoc sacramentum est maximæ charitatis signum, et nostræ spei sublevamentum, ex tam familiari conjunctione Christi ad nos. Tertio, hoc competit perfectioni fidei, quæ, sicut est de divinitate Christi, ita est de ejus humanitate, secundum illud Joan. 14: Creditis in Deum, et in me credite. Et quia fides est invisibilium, sicut divinitatem suam nobis exhibet Christus invisibiliter, ita et in hoc sacramento carnem suam nobis exhibet invisibili modo. Quæ quidam non attendentes posuerunt corpus et sanguinem Christi non esse in hoc sacramento, nisi sicut in signo, quod est tanquam hæreticum abiiciendum, utpote verbis Christi contrarium. Unde et Berengarius (habetur de Consecrat., dist. 2, cap. Ego Berengarius), qui primus hujus erroris auctor fuerat, postea coactus est suum errorem revocare, et veritatem fidei confiteri.

Ad 1 ergo dicendum, quod ex hac auctoritate prædicti hæretici (præcipue citatus in fin. corp.), occasionem errandi sumpserunt, male verba August. intelligentes. Cum enim August. dicit (in expositione Psalm. 98, tom. 8): Non hoc corpus, quod videtis, manducaturi estis, non intendit excludere veritatem corporis Christi (ut patet ex verbis præcedentibus locum citat.), sed quod non erat manducandum in hac specie, in qua ab eis videbatur. Per hoc autem quod subdit: Sacramentum quod vobis commendavi, spiritualiter intellectum vivificabit vos, non intendit, quod corpus Christi sit in hoc sacramento solum secundum mysticam significationem, sed spiritualiter dicit, id est, invisibiliter et per virtutem Spiritus Sancti. Unde super Joan. (tract. 27, parum ante med.), exponens id, quod dicitur: Caro non prodest quicquam, dicit: Sed quomodo illi intellexerunt, carnem quippe sic intellexerunt manducandam, quomodo in cadavere dilaniatur, aut in macello venditur, non quomodo spiritu vegetatur; accedit spiritus ad carnem, et prodest plurimum. Nam si caro nihil prodesset, Verbum caro non fueret, ut habitaret in nobis.

Ad 2, dicendum, quod verbum illud August. (citatum in arg. 2), et omnia similia sunt intelligenda de corpore Christi, secundum quod videtur in propria specie (secundum quod etiam ipse Dominus dicit Matth. 26: Me autem non semper habebitis); invisibiliter tamen sub speciebus hujus sacramenti est, ubi cumque hoc sacramentum perficitur.

Ad 3, dicendum, quod corpus Christi non est eo modo in hoc sacramento, sicut corpus in loco, quod suis dimensionibus loco commensuratur, sed quodam speciali modo, qui est proprius huic sacramento. Unde dicimus, quod corpus Christi est in diversis altaribus, non sicut in diversis locis, sed sicut in sacramento. Per quod non intelligimus, quod Christus sit ibi solum sicut in signo, licet sacramentum sit in generi signi; sed intelligimus corpus Christi hic esse, sicut dictum est (in corp. art.), secundum modum proprium.

Ad 4, dicendum, quod ratio illa procedit de præsentia corporis Christi prout est præsens per modum corporis, id est, prout est in sua specie visibili, non autem prout est spiritualiter, id est, invisibili modo et virtute spiritus. Unde August. dicit super Joan. (tract. 27, parum ante med., tom. 9): Si intellexisti spiritualiter verba Christi de carne sua, spiritus et vita tibi sunt; si intellexisti carnaliter, etiam spiritus et vita sunt, sed tibi non sunt.

COMMENTARIUS.

Veritatem distinguunt D. Thom. a solis signis, umbris et figuris. Unde sensus hujus tituli est, an hoc sacramentum non tantum sit signum, et figura, sed revera corpus ipsum Christi, quod in ipso realiter continetur. Et hoc sensu affirmat, corpus Christi esse in hoc sacramento secundum veritatem. Quod primum probat verbis Christi Domini, quæ statim diligenter expendenda sunt. Deinde adjungit conjecturas. Prima est comparatione novæ et antiquæ legis; comparantur enim ut umbra, et veritas, et ideo decuit, ut Christus, qui in veteribus sacramentis in figura continebatur, in lege nova et in aliquo ejus sacramento vere ac realiter adesset. Quam rationem tetigit Ambros. super ad Hebr. 10, et egregie August., epist. 76, ad Casul., et propterea Chrysost., hom. 83 in Matth., dicit, post figuram, Christum adjunxisse veritatem; et optime Tertull. de Resurrect. carnis, cap. 20: Nec omnia (inquit) imagines sunt, sed et veritas; non omnia umbrae, sed et corpora; nam si omnia figura, quid erit illud, cuius est figura? Ex quibus potest ratio facta confirmari, conferendo hoc Eucharistie sacramentum cum figuris, quibus in veteri lege præsignificatum est; oportet enim, ut illas antecellat, sicut res imaginem, et corpus umbram, juxta doctrinam Pauli 1 ad Cor. 10, ad Galat. 3 et 4, ad Hebr. 10, et ad Colos. 2,

DISPUTATIO XLVI.

AN SIT REALIS PRÆSENTIA CORPORIS CHRISTI IN HOC SACRAMENTO.

Disputatio octava de Eucharistia. — Hactenus de materia remota hujus sacramenti dictum est; nunc sequitur, ut de ipso sacramento, ac proxima materia ejus, dicamus; quia vero corpus, et sanguis Christi non solum sunt res, et sacramentum, sed etiam intrinsece continentur in materia ejus proxima, et illud componunt, ac sunt veluti substantia ejus, ideo optimo ordine sequitur, ut de hac Christi